

Általában Schleiermacher hatását láthatjuk abban, hogy a vallást nem akarja túlkorán az iskolában taníttatni, mert az elvont fogalmak szerinte inkább elnyomják mint fejlesztik a vallásosságot, tehát a tárgyi vallásoktatás később kezdendő meg. Jelszava: «Über Religion nicht viele Worte!» Különben itt is a személyiség hatása a legfontosabb.

Valóban sajnálhatjuk, hogy a nagyműveltségű, széles látókörű férfiú pedagógiai kérdésekben többször nem vette fel a tollat. Sok becses eszmével ajándékozta volna meg pedagógiai irodalmunkat.

(Pozsony.)

Szelényi Ödön.

IRODALOM.

Buday Barna: Szakoktatásügyi kérdések. Bpest, 1918, n 8°, 61 l.

A könyv tartalmának taglalása: I. a mezőgazdasági szakoktatás és a tanárképzés; II. a polgári iskolák reformja; III. a mezőgazdasági szakoktatás tervezete és programja.

I. A jó szakoktatásnak első feltétele a jól képzett tanár. Gazdasági felsőfokú intézeteink: a gazdasági akadémiák nagy hiányát érzik az ilyen tanároknak. Ezen csak úgy lehet segíteni, ha módot adunk a tanárjelölteknek arra, hogy alaposan megismerjék a hazai viszonyokat, külföldi tanulmányutakat tehessenek, ha a kész tanárok szakmabeli művelődésükben támogatást kapnak, szoros összeköttetést tartanak fenn a gyakorlati élettel, ha tökéletes felszerelésű tanszékekre léphetnek, ha mozgási szabadságuk korlátozást nem szenved, ha ellátásuk és haladásuk nem olyan, mely szárnyát szegi minden ambíciónak, ha a jeles, kiváló tanárok hozzájuk méltó megbecsülésben részesülnek.

Gazdasági szakoktatásunk másik hiánya a szervezeti fokozatoság tökéletlensége. A felső intézetek után mindjárt az alsófokú oktatás következik, két iskolatípussal: a földművelésügyi miniszterium hatáskörébe tartozó földművesiskolával és az elemi iskolával kapcsolatos s a kultuszminiszterium fennhatósága alatt álló gazdasági népiskolával. Középfokú mezőgazdasági szakoktatásunk egyáltalán nincsen, Pedig a középiskola négy osztálya fölé emelt ilyen iskola nagyobb szolgálatot tehetett volna nálunk, mint az ugyanezen helyre beillesztett kereskedelmi iskola. Középfokú gazdasági iskolákká lehetne átszervezni a földművesiskolák egy részét. Nagy jövő vár ezekre, az író megállapítása szerint, s ezt a megállapítást nyugodtan kiegészíthetjük azzal a gondolattal, hogy ha valamikor élt bennünk a kívánság egy tökéletes szervezetű mezőgazdasági szakoktatás mellett, soha sem lehetett

annak a kívánságnak több jogosultsága, mint most, amikor úgy látszik, hogy a jövőben sokkal jobban a mezőgazdasági élethez köt bennünket a helyzetünk. Már pedig az existenciánkat és minden téren kívánt fejlődésünket biztosító értékek csak abból az életből fejthetők ki, amely legerőteljesebb voltában marad meg számunkra.

II. A *polgári iskolák reformjának* leghelyesebb megoldása az lehetne, ha azok egyes mezőgazdasági gócpontokon mezőgazdasági irányú hétéosztályú polgári iskolákká szervezetenének át. Az író javaslatát itt újra megtoldhatjuk a saját gondolatainkkal, melyeket egy jobb élet kívánásának az izgalma vert fel lelkünkben s melyekkel már meg is kezdtük a kertvárosok elméleti kiépítését. Jól művelt szakképességek valóságos paradicsomot teremthetnének a Duna és Tisza sokkincsű völgyében, csak megfelelő iskolákra volna szükség, melyek egy magasabb színvonalú mezőgazdasági életnek a megalapozását készíténék elő. Ilyen iskolákká lehetne átszervezni sok vidéki város polgári iskoláját s az író okos javaslata szerint biztosítani számukra a kertészeti és mezőgazdasági gyakorlati oktatáshoz szükséges földterületet, melyen mintaszerű gazdálkodás folynék.

III. Függelékül az I. és II. részben tárgyalt dolgokat rendszerbe foglalva, kész tervezetét adja a könyv írója a mezőgazdasági szakoktatásnak. Az elemi iskolák ismétlő tanfolyamait gazdasági iskolákká kellene átszervezni. Minden nagyobb községnek legyen külön szaktanítós *önálló gazdasági iskolája*, mely a földművelésügyi miniszter fennhatósága alatt álljon. A földművelésiskolák egy része képezze ezután is a gazdasági altiszteket és kisczadákat, a másik része pedig fejlesztesse ki *gazdasági középiskolává*. A fennálló öt *gazdasági akadémiából* egy *technológiai* intézetté, egy pedig *kertészeti-szőlészeti és borászati felsőbb iskolává* alakítandó át. A gazdasági akadémiát végzetek számára lehetővé kell tenni, hogy az *egyetemen* jogi ismereteket szerezzve, a közigazgatási pályák elnyerésénél előnyben részesüljenek. — Ezt a könyvet méltán számíthatjuk azok közé, amelyeknek írói részt kaphatnának abban a szilárd alaposágot éppen a nagy jelentőségénél fogva követelő munkában, mely közoktatásunk újjászervezése céljából most megindult.

Angyal János.

Rátkai Károly: A hajduszoboszlói partikuláris iskola története. Debrecen, Csáthy Ferenc kiadása. 53 l. 6 K.

A ref. anyaiskolák nagy jelentősége a magyar műveltség történetében csak akkor válik egészen világossá, ha a hozzájuk kapcsolódó partikulák hatását is felderítjük. Erre nézve a Barcsa munkája az egyetlen kísérlet. Természetes is, mert az összefoglaló jellegű munkát